

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

До УНСС
Катедра „Финанси“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Стоян Проданов с научна специалност 05.02.05 „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, Регистриран в НАЦИД от 01.12.2018 г., член на Научно жури, определено със Заповед №467/21.02.2024 г. на зам.-ректор по НИД на УНСС за състав на научно жури върху дисертация на докторант Калина Недкова Янкова на тема „Роля на дилинга в оцеляването на банка по време на криза“. Научната специалност на докторанта е докторска програма Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (банково дело) ", ПН 3.8 Икономика към катедра „Финанси“ на УНСС. Научен ръководител на докторанта е доц. д-р Гургана Михайлова-Борисова, катедра „Финанси“ към Финансово-счетоводен факултет на УНСС.

Уважаеми членове на катедра „Финанси“,

Темата на дисертационния труд на докторант Калина Недкова Янкова е „Роля на дилинга в оцеляването на банка по време на криза “. Настоящото становище е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ - ППЗРАСРБ и Правилника за учебната дейност в УНСС – част трета „Доктор“.

1. Обща информация за докторанта

Докторант Калина Янкова се обучава по докторска програма към катедра „Финанси“ на УНСС по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (Финанси)“ в задочна форма от 2017 г.

Докт. Калина Янкова е родена на 06.12.1985 г. Средно образование завършва в 9 Френска езикова гимназия, гр. София (2000-2005). Висшето

си образование получава в следните степени през периодите:

- Бакалавърска степен „Бизнес икономика“ в УНСС (2006-2009),
- Магистърска програма в спец. „Финанси“ в УНСС (2011-2013).

Понастоящем е Дилър продажба на трежъри продукти в Банка ДСК ЕАД. Владее професионално английски и френски език. Научен ръководител е доц. д-р Гергана Михайлова-Борисова.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията проучва ролята на дилинга в кризисното функциониране на банките. Дилингът играе ключова роля в оцеляването и генерирането на печалба за банките по време на глобални финансови кризи, като тази от 2007-2009 и COVID-19 пандемията, когато традиционните банкови доходи и услуги са сериозно засегнати. В условията на криза, функционирането на дилинга се променя значително, изискващо адаптация към строгия надзор на регулаторните органи и преобразуване на рисковите експозиции за запазване на стойността и поддържане на нормалната дейност на банката.

Дисертационният труд на тема „Роля на дилинга в оцеляването на банка по време на криза“ се състои от 256 страници, включително увод, три глави и заключение, библиография, списък на използваните съкращения, списък на фигурите и две приложения, отнасящи се до проведените емпирични изследвания. Изложението представя 102 фигури, като върху част от тях е демонстрирано приложение на технически анализ. Библиографията съдържа 111 източника, цитирани и използвани в разработката. Обемът на приложенията е 32 страници. По темата на дисертационния труд са направени 3 публикации, което указва подходящото участие на автора в популяризирането на идеите на дисертацията.

Във въведението е обоснована актуалността на изследвания проблем и са описани ограниченията, методите, хипотезите. Обект на изследване в дисертацията е дилингът като обособено вътрешнобанкова структура (дирекция), работеща в рамките на всяка една банка. Предмет на изследване в труда е съвкупността от действия, които предприема

обособената вътрешнобанкова структура за оцеляването на банките по време на криза.

Докторант Калина Янкова определя за основна цел на изследването идентифицирането на основните действия и сделки, чрез които Дилингът противодейства на негативите на една криза, намалявайки влиянието на отрицателните фактори върху банката и по този начин осигурява оцеляването ѝ.

Подделите, които си поставя автора са:

- Да се систематизират основните дейности, които се извършват в дилинга.
- Да се идентифицират, хората които ги извършват, както и звената, които подпомагат дейността им или осъществяват надзор върху нея.
- Да се опишат максимално изчерпателно индикаторите, които идентифицират и потвърждават криза.

Обхватът на изследването е периода от началото на световната икономическа криза през 2007 г. до средата на 2023 г.

Изследователската теза се тества със следните работни хипотези:

Хипотеза 1: Дилингът е оборудван с необходимите инструменти, ресурси и кадри за преход към ограничителни мерки в криза, като разполага със специализиран софтуер и платформи за навременно реагиране.

Хипотеза 2: Съществува взаимопомощ и подкрепа между дилингите на банките, което е доказано при финансови сътресения, и е предпочитано пред оставянето на банка да фалира.

Хипотеза 3: В условия на криза, трейдъри операциите изискват малко време за адаптация, като някои сделки отпадат, а други се създават, за да се гарантира оцеляването на банката.

Хипотеза 4: Кризата засяга всички банкови дейности, като засиленото взаимодействие между отделите спомага за по-бързото преодоляване на негативните въздействия, особено чрез координираната работа на звената за управление на риска, ALM и вътрешен контрол.

Дисертацията е наговарена със следните задачи:

- Да се опише детайлно структурата, основните функции и типове сделки в Трежъри;
- Да се идентифицират основните кризи, които засягат световната банкова система за периода от 2007г. до средата на 2023г.;
Да се дефинират основните макроикономически показатели, световни борсови индекси и индикатори за състояние на икономиката и с помощта на фундаменталния и техническия анализ да се открият отклоненията, които настъпват по време на криза;
- Да се направи емпиричен анализ на банковата система в България на база официалните месечните финансови отчети на банките публикувани от БНБ;
- Да се проведе анкетно проучване сред дилърите и брокерите в България с цел установяване на специфични за период на финансова криза повтарящи се модели на поведение и на тяхна база да бъде направен опит да се изведат общовалидни закономерности и последователност от действия.

Докт. Янкова целеполога теоретизирането на практическа работна методика с извеждането на основни зависимости в действията на дилърите в рамките на установената банкова практика. В рамките на това изследване авторът търси нови зависимости и аксиоми на поведение „за възможно извеждане на основни правила за провеждане на рестриктивна политика на Трежъри“.

Представената за рецензиране дисертация се занимава с изследването на ролята на дилинга върху банковото функциониране в кризисна среда. Изисквайки ефективната банкова система е в подкрепа на бързите обороти на пари и стоки, породени от глобализацията и стимулира динамичното развитие на световната икономика. Финансовите кризи, засягащи всички сектори, водят до забавяне или парализиране на икономиката, като тяхното проучване е ключово за разбирането на техните последици за благосъстоянието на населението.

В условията на нормална икономика, банковият доход се формира главно чрез кредитиране, но в криза, когато приходите от лихви се сриват, оцеляването на банките зависи и от дейностите на дилинговото звено. Оцеляването на банката се разбира като предприемането на всички мерки, предотвратяващи фалит или неплатежоспособност. Дилингът, макар и рядко изследван, играе водеща роля в оцеляването на банките по време на големи финансови кризи, като тази от 2007-2009 г. и COVID-19 пандемията. В глобална криза, функционирането на дилинга се променя силно, изисквайки адаптация към по-строг надзор и преобразуване на рисковите експозиции за запазване на банковата стабилност и обслужване на клиентите. Този анализ се извършва последователно чрез три глави, които обхващат как теоретични, така и практически аспекти на проблематиката.

В уводната част се представят важността и актуалността на темата, както и обектът, предметът и основната теза на автора. Също така се посочват целите на дисертацията и методите, използвани в проучването. Първа глава очертава структурата, основните сделки и дейности на дилинговото звено в банките, поставяйки теоретична основа за анализ на влиянието на световните кризи между 2007 и 2023 г. върху банковата система. Втора глава анализира макроикономически показатели и борсови индекси, прилагайки технически и фундаментален анализ за разбирането на икономически кризи, докато Трета глава представя две емпирични изследвания - едното базирано на финансови отчети от банки в България, а другото на анкета сред дилъри и брокери, за да идентифицира общи предизвикателства и стратегии за оцеляване на банките по време на криза.

В заключението се обобщават резултатите от изследването и се аргументират потвържденията на работните хипотези. Динамиката във финансовия сектор изисква от основните икономически участници да бъдат високо подготвени, като националните банкови системи играят ключова роля в управлението на икономическите плащания и финансирането на корпоративни инвестиции за растеж. По време на криза, банките често се сблъскват със сериозни предизвикателства, които могат да доведат до заплаха от фалит. Инертността на кредитната

дейност в такива моменти прави запазването на стабилността и целостта на банките пряка отговорност на трежъри департаментите.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставените задачи в дисертацията оценявам като успешно изпълнени, а формулираните научни и научно-приложни приноси, представени в автореферата - като оригинални и проблемно-ориентирани. Дисертацията използва автентична методология с висока степен на иконометрична аналитичност, която е основа за научно обосновани резултати и приноси. Тази методология е приложена с цел да се гарантира научната пригодност и валидност на получените резултати и приноси.

Всички източници са коректно използвани. Разработката оценявам като автентична и без елементи на нелегитимно заимстване от чужди автори.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Прегледът на заявеното от автора в автореферата и практически постигнатото в дисертационния труд ми дават основание да потвърдя формулираните 5 основни приноса. Изследването допринася за обогатяването на специализираната финансова литература чрез критичен анализ на структурата, дейностите и функциите на Трежъри. Освен това, то подробно разглежда и класифицира типовете сделки в Трежъри, вариращи според текущата банкова политика - експанзионистична или рестриктивна. Трето, изследването представя ключовите макроикономически показатели и индекси, които Трежъри наблюдава ежедневно за вземане на инвестиционни решения, с акцент върху тяхното изменение под влиянието на разгледаните кризи. Четвърто, разширява научните познания относно българската банкова система чрез анализ на месечни финансови отчети, идентифицирайки най-силно засегнатите активи и пасиви по време на криза. Накрая, идентифицира общите дейности, предизвикателства и типове сделки, характерни за Трежъри по време на криза, с цел да подчертае тяхната роля в осигуряването на оцеляването на банките в България.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е автор на 3 публикации по темата на дисертационния труд, които са доказателство за умението на автора да формулира оригинални постановки и да се популяризират неговите идеи сред научната и банковата общности.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат в обем от 41 стр. от докторант Калина Янкова представя успешно в качествен и количествен аспект постигнатото в обемния дисертационен труд. Чрез него авторът потвърждава умението да синтезира и систематизира с извеждане на акценти и изводи с научно-проблемен характер.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Бих искал да задам следните въпроси:

Често вината за появата на последните големи кризи се хвърля на иновативните финансови инструменти и стратегии - различни видове деривати, структурирани продукти, алтернативни инвестиционни стратегии, финтех-решения и други иновации в управлението на активите и пасивите. Въз основа на анализа на различните типове сделки, извършвани от Трежъри по време на кризи, как може да се оцени влиянието на иновативните финансови инструменти и стратегии върху устойчивостта и адаптивната способност на банките в динамично променящата се икономическа среда?

Как бихте сравнили ролята и ефективността на дилинговите звена в банките от различни икономики (развити срещу развиващи се) в контекста на глобални финансови кризи, като вземете предвид различията в регулаторната среда, достъпа до международни пазари и технологичното развитие?

Заклучение

В заключение, като се има предвид много доброто познаване на теорията и практиката в изследваната област, както и оригиналните

резултати, които се съдържат в представения дисертационен труд, констатирайки висока аналитичност на изследването, подкрепено с публикации и научни изяви, изразявам позитивно заключение – „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ по икономика на докторант Калина Янкова от катедра „Финанси“ на УНСС.

Гр. София
14.03.2024 г.

Изготвил становището:

.....

/Проф. д-р Стоян Проданов/